

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiaveli 22-II. - tel. 62-78
 Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
 Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
 CENA: posamezna številka L 25. - Naročnina:
 mesečno L 100, letno L 1.200. - Za inozemstvo
 mesečno L 170, letno L 2.000. - Poštni čekovni
 računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Leto VII. - Štev. 18

Trst - Gorica 8. maja 1953

Izhaja vsak petek

SEDMI REDNI OBČNI ZBOR SLOVENSKE DEMOKRATSKE ZVEZE ZA STO

NOČEMO VEČ POD ITALIJO!

To je neomajno stališče tržaških Slovencev in na splošno vseh pravih Tržačanov

Usluga kominformistom

Tovariš Branko Babič je torej pozval zamejske Slovence, naj se pridružijo »progressivnim silam« narodov, med katerimi žive. Se prav posebej je tržaške Slovence ostel zaradi njihove narodne zavednosti, ki je v njegovih očeh nenkrat postala negativna, reakcionarna in ne vem še kaj. Kaže pa, da se je bal, da ga vkljub temu ne bi pravilno razumeli, in zato je njim še posebno jasno povedal, da se morajo priključiti italijanskim »progressivnim gibanjem«.

Toda tu nastane vprašanje: katerim, tovariš Babič?

Socialistom? Le-te predstavlja v Trstu Socialistična stranka Julijske krajine, ki pa stoji na strogo iredentističnem stališču in ni še nikdar niti z mezinem pokazala, da bi ji bolela katera koli krivica, ki se godi tukajšnjim Slovencev.

Magnaniju in Cucchiu? Morda je res mislil predvsem nanju, kajti stišali smo, da so visoki duhovni slovenskega komunizma zamerili svojim pristajšem na Goriškem, ker niso namenili svojega zaupanja tema dvema možema, temveč so se raje izrekli za prazne glasovnice. Gibanje, ki sta ga pokrenila ta dva moža, pa je tako oddaljeno in zaenkrat krajevno omejeno, da bi si najbrž tudi najnutejši Babičev vernik zastoj stiskal možganje v naporo, da bi dojel, zakaj naj bi jima pravzaprav pomagal do postanskega mandata.

Glede obeh teh dveh strank pa ne smemo pozabiti še na eno važno dejstvo: obe sta slabotni. Prva doživlja težko notranjo krizo, iz katere vkljub svojim velikim tradicijam ne najde izhoda, druga pa je najbrž le muha endonevica. Manjšina pa potrebujejo podporo takih, katerih beseda nekaj zaleže. Zakaj bi se sicer vezale? Teh pa ni videti nikjer.

Seveda tovariša Babiča to ne zanima. On se je že preselil na varno, na drugo stran meje, in daje direktive, vi zamejski Slovenci si pa razbijajte glave in nosite posledice!

Preostajajo še Nennijevi socialisti in Komunisti, dočerašnji pobratimi naših ljubih titovcev. Leta 1945 so se skupno navduševali za »sedmo republiko«. Da se zdaj vendar ne bi zgodilo, da se bodo skupaj začeli navduševati za razne zavite in zamegljene rešitve, ki pa izvedene na končni imenovalec končno le stremijo za izročitvijo Trsta Italiji? Odprto verjetno ne, toda prikrito?

Ti dve stranki namreč predstavljata edino italijansko progressivno gibanje, ki ima tezo in pomen. In če dobro pretehtamo posledice najnovejše titovske poteze, potem bomo tudi ugotovili, da bodo kominformisti iz tega titovskega preobrata potegnili največjo korist. Ze dolgo govore in kriče o titovskem »bratstvu infame«, titovci so se tega otepli na prejšnjih volitvah in kasneje, z večjim ali manjšim uspehom. Toda zdaj je prišel sam »deus Branko Babič in je potrdil, da je to res. Ohranitev izpremenjenega Svobodnega tržaškega ozemlja je namreč Babiču samo e na izmed možnosti, on ne stoji in ne pade z njo. On svetuje celo, da se borbe za slovenske pravice ne veže s Svobodnim tržaškim ozemljem, kar jasno pomeni, da ima v žepu pripravljene tudi druge načrte, katerih naravo jasno kaže njegov nasvet za povezovanje z italijanskimi strankami. Ali so torej imeli tržaški kominformisti prav ali ne?

To se bo vprašalo veliko levčarsko usmerjenih ljudi, ki so do včeraj morda le še verjeli Babičevemu prijaznemu in dobrohotnemu nasvetu, in zaključek, ki bo iz tega izhajal, je jasen: če je že med levčarji nekdo, h kateremu se biviš titovcev lahko preseli, ne da bi mu bilo nerodno, potem so to kvečjemu kominformisti. Saj jih veže z njimi skupen izvor in dolgoletno bratsko sožitje. Tudi oni imajo sicer svoje prikriti načrte, tudi oni (Konec na 3. strani)

Dne 3. maja je ugodstvo Slovenske demokratske zveze za Svobodno tržaško ozemlje podalo svojim organiziranim pripadnikom obratne svojega enoletnega dela v trdi borbi za uveljavitev vseh narodnostnih in političnih pravic tržaških Slovencev ter za izvedbo vseh določb mirovne pogodbe, ki zadevajo Svobodno tržaško ozemlje.

Predsednik dr. Josip Agneletta začne občni zbor točno ob 9.15. u-

Poročilo predsednika dr. Josipa Agneletta

I. STO

»Živimo v času, ko je borba proti STO-ju dospela do vrhunca. SDZ se je borila in se še bori za ohranitev STO-ja. To STO pomeni za vse nas tržaške Slovence našo narodno ohranitev in obstoj, za našega človeka pa delo in blagostanje. Njegova ukinitve pa pomeni našo narodno hiranje in gospodarsko propast.

Ne bom našteval spomenik, dopisov, intervencij, pogovorov z inozemskimi časniki in politiki. Zainteresirali smo za našo stvar Ameriko tja do najvišjih mest v ameriški državni upravi, poslance in senatorje, članice Varnostnega sveta in razne ugledne osebnosti na ameriških univerzah. Obrnili smo se tudi na Socialistično internacionalo in velike svetovne časopise.

Tržaško odposlanstvo, ki je aprila 1952 odpotovalo v London, ni preprečilo prihoda italijanskih uradnikov v Trst, je pa doseglo svoj cilj, ker je odprlo svetu očel glede STO-ja. Postopali smo roko v roki z italijanskimi strankami za neodvisnost in glede tega še vedno sporazumno postopamo.

Nek naš član me je vprašal, zakaj se je Zahod zavzel v tržaškem vprašanju v prilog Italije. Zato, ker je l. 1948, ob času tristranske izjave, bila Jugoslavija satelit Sovjetske zveze in se je Zahod bal, da bi utegnili priti STO pod komunistično upravo. In pozneje, ker je Italija, kot članica Atlantske pogodbe, bila potrebna Zahodu zaradi vojaških oporišč in letališč. Danes pa ni Italija več tako važna za obrambo jugozahodne Evrope, zato je nastalo geslo, naj se Italija in Jugoslavija sporazumeta med seboj.

Kaj hoče Italija? Izbrisati STO! Hoče narodnostno mejo z istrsko obalo ali pa plebisit z izbiro med Italijo in Jugoslavijo.

Kaj hoče Jugoslavija? Izbrisati STO! Hoče delitev tega ozemlja! Kakšno delitev? Tako delitev, da bi prišla cona B in morda še kos cone A pod Jugoslavijo, a Trst — srce in pljuča STO-ja — pa pod Italijo.

Mi Tržačani in vse prebivalstvo obeh con pa hočemo ohranitev STO-ja, zahtevamo spoštovanje mirovne pogodbe, hočemo, da našo neodvisnost, ki jo imamo in uživamo, četudi ne v vsej polnosti, od 16. septembra 1947 sem, ohranimo in izgradimo. To je naša pridobljena pravica (acquired right) in te nam ne morejo odvzeti proti volji večine ljudstva.

Mednarodne pogodbe, posebno še, če so jih podpisale najpomembnejše države sveta, je treba spoštovati. V nasprotnem primeru zavladava v mednarodnem svetu brezpravnost, kaos in zakon džungle, kjer sta moč in sila postavljena nad pravico. Zato verujemo, da bodo spoštovali tudi mirovno pogodbo, ki so jo 10. februarja 1947 sklenile na eni strani Združene države Amerike, Kitajska, Francija, Velika Britanija, Sovjetska zveza, Avstrija, Belgija, Sovjetska Belorusija, Brazilija, Kanada, Etiopija, Grčija, Indija, Nova Zelandija, Nizozemska, Poljska, Češkoslovaška, Jugoslavija in na drugi strani Italija.

Varnostni svet jamči za celovitost in neodvisnost STO-ja. Ta ima pravico, spremeniti stalni status, nima pa pravice, ukiniti STO! Za to je potreben pristanek vseh osemnajstih držav podpisnic mirovne pogodbe. Tak pristanek, tu-

gotovi pravilno sklicanje občnega zbora in njegovo sklepčnost. Po kratkem pozdravnem nagovoru prečita predsednik pozdravno pismo predsednika Slovenske demokratske zveze za Italijo, dr. Augusta Sfiligoja, ki so ga navzoči vzeli z odobravanjem na znanje. Pozdravil je nato zastopnike Slovenske prosvetne matice in Slovenskega dobrodelnega društva in prešel k predsedniškemu poročilu.

di če bi ga dale Zedinjene države Amerike, Velika Britanija in Francija ter Jugoslavija in Italija, še ne bi bil dovolj.

Mi ne branimo STO-ja z bombami, atentati in sabotažo — ampak s težkimi argumenti, ki so: 1) svetost mednarodnih pogodb in mirovne pogodbe z Italijo, 2) pridobljenost in pet let izvrševane pravice pr bivalstva STO-ja do neodvisnosti, 3) potreba neodvisnega Trsta za vso Srednjo Evropo. To so tri stebri, na katerih stoji STO!

Zato proč z malodušjem! Smo čakali in trpeli pet let, počakajmo še nekaj časa. Pravična je naša

stvar, in če je še kaj pravice na svetu, morajo veslele ohraniti to postojanko ob izhodišču Srednje Evrope na morje izven mej Italije in Jugoslavije.

II. Občinska uprava

Bilo bi odveč tu tritati čas o tem. V Trstu vlada iredentistična »večina« v mestni hiši, ki je dobila 48 odst. glasov, kljub temu pa dve tretjini zastopnikov. Po prihodu rimskih uradnikov se je poslabšalo gospodarsko stanje Trsta. Brezposelnost, pomanjkanje stanovanj, škandal gradbenega podjetja »Lombardo Venetia« in ustavitve gradbenih del: to je prinesel londonski sporazum Trstu!

Od te polovičarske uprave mi Slovenci ne pričakujemo nobenih dobrot. Naše šole, otroški vrtci, odprava višjega slovenskega šolskega nadzorništvaja spadajo med najbolj boleče točke naše politične borbe. Lahko tudi rečemo, da smo država brez državljanov, ker nam stalno kratijo in celo načrtno odzemaajo vse državljanske pravice.

III. Naši odnosi do drugih strank

S »Tržaškim blokom« in »Fronto neodvisnosti« nas vežejo stremeljnja po skupni obrambi STO-ja. O-

be skupini sta prav tako kot mi za brezpogojno ohranitev STO-ja.

S »Slovensko krščansko socialno zvezo« smo od l. 1949 složno in odkritosrčno sodelovali, vse dokler ni prevzela l. 1952 v tej stranki vajeti v roke nova oseba. Z ljudmi, ki so prišli iz Jugoslavije med nas, da tu zagovarjajo titokomunistični režim in pripravljajo podtalno pot komunizmu s tem, da hočejo uničiti demokratske nekomunistične organizacije, ni sodelovana!

Do kominformističnega komunizma, ki izdaja v slovenskem jeziku tehnik »Delo«, je ostalo naše anti-komunistično gibanje na bojni nogi. Od Vidalijevih komunistov nas ne loči samo nepremostljiv prepad, ki loči svobodoljubljen demokratski svet od totalitarne diktature. Ta bi morala biti diktatura proletariata, pa je ostala diktatura mogotcev nad proletariatom. Mi smo za sožitje vseh slojev naroda, ker so vsi potrebni člani v človeški družbi. Komunizem je pokazal v Rusiji neizvedljivost svojih idej. Njegovina moč je samo v propagandi: sovraštvo med stanovji, v nevoščljivosti, v obljubah, ki se ne dajo uresničiti. On se poslužuje najnižjih strasti in uspeva tam, kjer še ni prišel na oblast. Ko je pa na

oblasti, se drži s tajno policijo, ječami, prisilnim delom, ujetniškimi taborišči in likvidacijami. Tu na Tržaškem nas loči od kominformistov še posebej borba za STO. Mi smo za neizprosno dokončno ohranitev tega ozemlja in njegovo izgraditev v smislu mirovne pogodbe, oni pa hočejo zaenkrat združitev obeh con, odhod vojaških čet in potem »boljšo rešitev« odnosno, kakor je v »Il Lavoratore« od 1. maja t.l. napisal sam Vidali: »Ogni partito, ogni cittadino lotti per la soluzione che ritiene più giusta!« To je zanikanje mirovne pogodbe in z njo STO-ja!

Od iredentističnih strank nas loči prepad: med njimi in nami ni samo STO in borba za naše narodne pravice, ampak boj za naš obstoj, boj proti načrtnemu potujčevanju ter odjemanju slovenske zemlje in slovenskih duš. Zato bi bilo sedaj v tem odločilnem trenutku za STO vsako približevanje in klečeplazanje pred italijanskimi iredentističnimi strankami izdajstvo, podlo koristolovsko izdajstvo slovenskega naroda in njegovih pravic, izdajstvo v sredi bitke za našo samostojnost in naš obstoj!

Naše razmerje do titokomunistične stranke in njenih hčera OF in Italijansko-slovenske ljudske fronte ter vseh onih organizacij, ki so od titokomunizma vzdrževane in kontrolirane, je izraženo v ugotovitvi: tam komunizem, še vedno stoozdostni komunizem, vkljub mškekradnemu spreminjanju imena, pri nas pa demokracija in svoboda poedinca!

Zalostnega položaja Slovencev v Trstu je kriva titokomunistična stranka, ki je leta 1945 in 1946 imela monopol nad vsem slovenskim javnim in političnim življenjem pri nas. Ona je takrat proglašila bojkot zaveznških služb, zato so Italijani zasedli vsa mesta in postali sodelavci in svetovalci Američanov in Angležev. Od tod vse nerazumevanje za naše pravice pri ZVU!

In ko je šlo za imenovanje guvernerja STO-ja, je bila prav komunistična jugoslovanska vlada, ki je hotela imeti za guvernerja filokomunisti, kljub temu, da je vedela, da Zahod ne bo na to nikoli pristal. Zato so zahodne sile prišle 20. marca l. 1948 s tristranskim predlogom, naj vrnejo STO Italiji.

Sele po tem predlogu so začeli v Trstu iredentisti borbo za uničenje STO-ja. Naseljevanje beguncev, prisilno odzemanje slovenske zemlje, zaposlitev beguncev na škodo slovenskega delavca in uradnika, odvzem državljanstva so posledica tega novega stanja na našem ozemlju.

Da še po petih letih od njegove ustanovitve ni bilo STO izgrajeno, nosijo odgovornost titovski komunistični režim in njegovi tržaški eksponenti zaradi svojih pretiranih in nesmiselnih zahtev, ki jih Zahod ni mogel nikoli sprejeti in s katerimi so 1947. leta preprečili imenovanje guvernerja.

Titokomunizem na STO-ju in v Jugoslaviji je bil vedno proti STO-ju, čeprav je vedel, da mora pri razkosanju Ozemlja priti Trst ter cona A s Sesljanom, Devinom in vso slovensko obalo pod Italijo. Zato so titokomunisti v coni B prvi pričeli kršiti mirovno pogodbo! Uvajali so jugoslovanske zakone in odpravili po kratkem predledku celo vidni znak naše neodvisnosti — zastavo STO-ja. Nikoli niso bili vodje titokomunistov za STO! Tega pa niso ljudstvo nikoli priznali. Vse mogoče rešitve so hoteli. Sele l. 1952, tik pred volitvami, so izjavili, da so za STO. Tako smo šli z njimi v Bazovico in na volitve. Toda takoj po volitvah so zopet o-pustili STO in prišli na dan s predlogom o kondominiju. Hoteli so se tudi s prevaro polastiti vseh slovenskih občin.

SDZ je spoznala njihove nakane in se jim je uprla. So pa v tej borbi podpirali titokomuniste »Neodvisnik« in SKSZ.

Ko smo izvedeli, da pripravljajo titokomunisti razkosanje STO-ja, smo jih pozvali v »Demokracijo«.

(Nadaljevanje na 3. strani)

RESOLUCIJA

Zastopniki Slovenske demokratske zveze v Trstu, zbrani na svojem VII. občnem zboru, ugotavljajo:

da je Branko Babič, dolgoletni prvak titovskega gibanja v Trstu, sedaj v Ljubljani, kot referent za vprašanja zamejskih Slovencev, na nedavnem kongresu Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije pozval Tržačane in tudi druge zamejske Slovence, naj se odrečejo svojim samostojnim političnim nastopom ter se zlijejo v eno z italijanskimi odnosno avstrijskimi socialističnimi gibanji;

da je Branko Babič v istem referatu izjavil, da je ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja, ki ga zahtevajo vsi tržaški Slovenci in stalno naraščajoča večina Italijanov, nemogoča ter je s tem izdal svoj lastni volilni program, s katerim je leta 1952 zavestno goljufal tržaške Slovence;

da je Branko Babič v »Primorskem dnevniku« dne 1. maja svojo misel še podkrepil, očitajoč tržaškim Slovencev posebno njihovo narodno zavednost in protikomunistično usmerjenost;

da na omenjenem kongresu Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije v Ljubljani, niti kasneje v Trstu, med titovci, temu Babičevemu stališču nihče jasno ni ugovarjal;

da je torej do nadaljnjega smatrati, da je v besedah Branka Babiča izraženo stališče sedanjega jugoslovanskega komunističnega režima glede Trsta in zamejskih Slovencev sploh.

Slovinci!

Pred seboj imamo edinstven primer v zgodovini, da uradni zastopniki matičnega naroda pozivajo narodne manjšine v tujini, naj se pokorijo ukazom, ki bi izvršeni vodili v neizogibno narodno smrt. V strahu za svoje s silo prigrabljene in z nasiljem vzdrževane položaje se boje, da bi svobodno se izživljajoči in samostojni zamejski Slovenci mogli postati bakla svobode tudi za matični narod, katerega so oropali najpomembnejših človečanskih in demokratičnih pravic. V tem strahu zase, ne za nas, nas pozivajo, da se prodamo!

Nobena izdaja ni bila še tako bedasta. Vemo, da se z njo ne strinjajo ne naši bratje in sestre v domovini, ne ostali jugoslovanski narodi. Toda ti imajo zavezana usta.

Zato je Slovenski demokratski zvezi v Trstu, edini samostojni in s predstavniki te pogubne politike nepovezani slovenski politični organizaciji, zopet pripadla dolžnost, da izpregovori odločno besedo in pozove:

vse slovenske politične skupine na Tržaškem, ki še vedno sodelujejo s titovci, da pretrgajo z njimi vsako zvezo, ker bo slovenski narod sicer upravičeno smatral, da soglašajo s politiko, ki zahteva uničenje Svobodnega tržaškega ozemlja in odpravo samostojnega izživljanja zamejskih Slovencev;

vse zavedne Slovence in druge Jugoslovane Svobodnega tržaškega ozemlja, ki so doslej še verjeli titovskim besedam in obljubam, da jim dokončno odpovedo svoje zaupanje in obrnejo hrbet ter tem zapravljevcem naših narodnih koristi s svojim prezirom pokažejo, kako sodijo o njihovem delu.

Člani Slovenske demokratske zveze!

Vsem vam pa kličemo: Bodimo ponosni na nalogo, ki nam je pripadla! Leta 1947 smo prizgali baklo svobode in demokracije, in ta bakla danes plamti! Ostanite prav tako vztrajni in neupogljivi zagovorniki demokratičnih zamisli proti vsem totalitarcem raznih barv, kakor ste bili doslej! Naj vas ne moti njihova razkačenost! Strah sovražnika je borcu v ponos!

Dokažimo, da smo vredni izvrševalci narodne volje, zaščitniki njegovih koristi in zavedni in vredni dediči prednikov, ki so nad 1300 let ohranili na tej zemlji naš rod!

Zato: Naprej, dosledno in odločno!

V Trstu, 3. maja 1953.

ZBOROVALCI VII. OBČNEGA ZBORA SDZ
 v TRSTU

VESTI z GORIŠKEGA

Globa za slovensko besedo

Ali naj Slovenci volimo kandidate, ki nam odrekajo najsnovnejše pravice?

Ze večkrat smo slišali, da italijanski učitelji in učiteljice pobirajo denarno kazen od slovenskih učencev v dolini Nadiže, in sicer za vsako izgovorjeno slovensko besedo!

O tem smo tudi že večkrat pisali v upanju, da bodo oblasti napravile tej sramoti in krivici konec. Pa smo se motili! Iz slovenskega časopisa posnemamo sedaj vest, ki je gotovo resnična, ker je nihče ni zanikal. V Sv. Petru Slovencev sta dva usposobljenostna tečaja za brezposelne mladeniče, zidarski in mizarski. Voditelji tečajev so odločili, da mora vsak tečajnik plačati pet lir kazni za vsako svojo slovensko materino besedo, ki jo tam izgovori. Obiskovalci zidarskega tečaja so se temu uprli, medtem ko so v mizarskem klonili, in so v kratkem času nabrali že preko dva tisoč lir globe. Tudi so nalogo nadziranja poverili posebnim ovaduhom in opazovalcem med tečajniki samimi, da bodo lahko farizejsko trdili: sami se Slovenci med seboj ovajajo, ker počejo biti Slovenci!

Ta sistem denarne kazni so pravzaprav hoteli posplošiti tudi v ljudskih solah, pa se jim ni posrečilo, ker so se starši temu svojevrstnemu zločinu rododroma krepko uprli!

Te dni smo imeli priliko govoriti z dvema Slovincema iz doline Nadiže. Zadržala sta: »Niti italijanski duhovniki, niti italijanski otroški vrtci, niti denarne kazni za našo slovensko materino besedo nas Slovencev v dolini Nadiže in Tera ne bodo uničili, kajti vse krivice, ki se nam godijo, nam le še bolj krepijo ljubezen do naše materine besede, ki nam je dana od Bogale!

Veriga krivic

Poleg gori omenjene kričeče krivice, ki predstavlja pravo sramoto za ves kulturni svet, še bolj pa za kršćanstvo, lahko naštejemo Slovence v Italiji dolgo verigo krivic in zapostavljenj, ki smo jih deležni tudi v sedanji »demokraciji« Italiji, ki ji vladajo demokracisti.

Nobene slovenske šole ne dovolijo za 50.000 Slovencev v videmski pokrajini, kjer še videmska nadškofija nalašč nastavlja po slovenskih farah italijanske duhovnike, ki ne zijaio niti besedice slovenskega jezika.

Povsod v videmski in goriški pokrajini odpira raznarodovalna ustanova ONAIR otroške vrtce z vladno denarno pomočjo in z namenom, da poitalijančuje slovenske otroke. V videmski pokrajini vodijo te vrtce samo in izključno v italijanščini, na Goriškem pa v duhu italijanstva!

V južni Italiji vlada strašna mizerija in stradanje, da je groza. Pa vlada in ONAIR nimata tam denarja za odpiranje otroških vrtcev. Za raznarodovanje slovenskih otročičev pa ga imajo!

Vlada niti ne odgovarja na številne vloge slovenskih organizacij in strank, kot da nalašč prezira državljane slovenske narodnosti! V duhu kršćanske demokracije se niti ne zmei za naše zahteve in potrebe!

Slovenskega »Trgovskega doma« Slovincem v Italiji, ki so ga bili prisiljeni oddati fašistom za mali

denar, nočejo vrniti. »Giornale di Trieste« pa prinaša članek nekoga Andreicicha, ki se pritožuje, da Jugoslavija noče dopolniti ceno za nekatere objekte, ki so ji jih istrski izseljenci prostovoljno prodali.

Goriški pokrajinski svet je pod predsedstvom demokracista dr. Culota in na predlog demokracista dr. Cicute zavrnil prošnjo slovenskega »Sirotišča« za denarno pomoč! Dal pa je 200.000 lir podpore ustanovi »Friuli nel mondo«, pesalcem in pevcom iz Ločnika ter drugim!

Leta 1947 so goriški demokracisti šli z odposlanci vseh italijanskih strank, skupin in društev v Rim, da so prepričali uvedbo deželne avtonomije samo zato, da bi Slovenci ne prišli do svojih pravic. In v resnici nismo do teh še prišli!

Decembra 1949 so iz slovenskih sol na Goriškem izgnali vse slovenske učence, sinove slovenskih optantov, češ da so optirali. In ker so optirali, so morali tudi izjaviti, da govore italijanski, čeprav ni to res! Otroci italijanskega očeta ne smejo v slovensko šolo, kjer poučujejo tudi italijanski jezik. Otroke slovenskega očeta pa silijo v italijanske šole, kjer slovensčine ne poučujejo!

Prešernovo proslavo so s silo prepričali in skoro vsako leto počej v Goricah bomba, ki ima namen gmotno škoditi Slovincem ali na njih ustrahovati!

Slovensko mašo pri kapucinih v Gorici so septembra 1947 ukinili in za priliko stavili orožnike pred cerkev.

Slovensko pridigo pri Sv. Subidi v Krmini so že dvakrat ukinili in zopet uvedli le na odločno zahtevo domačinov, ki so nastopili v obrambo svojega jezika in pravice!

Na vohodu neke cerkve v Gorici je pred kratkim bilo dvojezično obvestilo. Ker je slovensko besedilo izginilo, sta dva Slovincema prosila župnika, naj ukaže krivico po-

KRIVIČNO POSTOPANJE proti slovenskim beguncem

Dne 22. t. m. bo na sodišču v Cedadu razprava v kazenskem postopanju proti 22 slovenskim beguncem s Kobarškega, ki so vsi optirali ali pa jim je priznana kvalifikacija, da so begunci.

Pravzaprav so opcije prizadetih tudi že ugodno rešene, le oblastva jim nočejo izročiti tozadevnih odlokov.

Menimo, da bodo morali biti vsi oproščeni, ker imajo vse dokumente in dokazila v redu ter lahko dokažejo, da očitnega prestopka niso zagrešili. Dolžijo jih namreč, da se niso javili v roku treh dni kot tužji, ko so leta 1947 prišli s Kobarškega. Tedaj pa tužji niso bili in to tudi sedaj niso, ker so optirali za ohranitev italijanskega državljanstva.

Mesini avtobusi

S prvim majem je podjetje Ribi, ki oskrbuje tudi mestni prevoz potnikov, povišalo ceno voznih listkov na 25 lir.

praviti. Kaj menite, kaj se je zgodilo? Raje je odpravil še italijansko besedilo, samo da ni ostalo tudi slovensko!

Pa pozarja cerkvena oblast, da so volivci vsi dolžni v vesti glasovati samo za kršćanske kandidate na prihodnjih volitvah!

Radovedni smo, kaj reče ta cerkvena oblast na naše goriškateljave navedene ugotovitve! Ali je tako ravnanje s Slovenci v skladu s kršćansko moraljo? Če ni, zakaj tudi cerkvena oblast ne zahteva od kršćanskih voditeljev, da to sramoto in krivico odpravijo?

Merodajna so dejanja in ne besede! Slovenci, ne glasujte za svoje zatiralce in raznarodovalce!

Slovinci, oddajte glasovnico brez glasu, to je ne napravite nobenega znaka na glasovnici!

Slovinci, pred krivico ne klonite in Bog bo pomagal!

Sodbe Posebnega sodišča

Člen 2, točka 3, zakona od 14. marca 1952, šte. 158, določa, da v kazenski list ne smejo vpisati »sodb, ki jih je izrekel posebno sodišče za obrambo države v primeru zločinov, predvidenih po členih 1, 3, 4, 5 zakona od 25. novembra 1926, šte. 2008, po členih 129 in 252 kazenskega zakonika od leta 1889 ter po naslovu I, knjige II, obstoječega kazenskega zakonika, izvemšiti tiste sodb, ki se tičejo vohunstva in zločinov, predvidenih po členih 251, 252, 261 drugi del, in 262 drugi del, kazenskega zakonika.«

To pomeni, da vse sodb, ki jih je bivše fašistično posebno sodišče izrekel proti Slovincem, v kazenski list ne smejo vpisati, v izjemah, ki jih goriškateljave predvideva. Ker pa je posebno sodišče imelo navado, obtožiti vse Slovinci,

ce na podlagi člena 305 kaz. zak., v zvezi tudi s členi 251, 252, 261 in 262, tudi če niso bili vpleteni v preiskavo in postopanje zaradi vohunstva, se morajo prizadeti pritožiti in zahtevati čiš kazenski list z utemeljitvijo, da jih zadeva vohunstva sploh niti zadevala ni!

Zakon za vojno škodo ni še v veljavi

Bivša poslanska zbornica je, kot smo poročali, že odobrila novi zakon za vojno škodo in izplačevanje odškodnine.

Ker pa je kmalu potem bil senat razpuščen ta zakon ni bil odobren tudi v senatu. Zato ga bošta izglasovala nova poslanska zbornica in senat.

Slovinci pomnite!

Na Tirolskem so demokristjani predlagali skupen nastop s kominfornisti na volitvah in celo ponudili kandidature kominfornistu, ki bi ga tudi oni, demokristjani, volili.

Našim slovenskim volivcem in vernikom pa demokristjani pravijo, da v svoji vesti ne smejo glasovati kot samo za katoliške kandidate! Lepa kršćanska doslednost!...

IZ DOBERDOBA

Prvega maja smo Doberdobi vsi skupaj bre zrazlike strank počastili padle borce s tem, da smo položili vence na spominsko ploščo.

Ob 7.30 je bila maša, nakar smo v povorki z godbo na čelu odšli z vencem k spominski plošči.

Za volitve, ki bodo 7. junija, se niti ne zanimamo, ker bomo vsi sledili sklepu, da oddamo prazne glasovnice, na katerih ne napravimo nobenega znaka.

Razne italijanske stranke vohajo po Doberdobu, toda zapeljali nas ne bodo. Ker ni naših slovenskih zavednih kandidatov na listi z našo lipo vojevko, tudi italijanskih kandidatov in znakov ne bomo volili.

V nedeljo 3. maja so sicer italijanski kominfornisti priredili volilno zborovanje, kjer so kot običajno ponavljali stare motive in vabili Slovence, da bi glasovali zanje. Doberdobi pa predobro poznajo to stranko in se nam ne bo teško premagati, da bi jim ne dali svoj glas.

Vsak, ki na ta ali oni način, odkrito ali po ovinkih, v znamenju vere ali kake ideologije navovarja naše volivce h glasovanju tujih kandidatov in znakov, pomeni, da ni niti dober, niti zaveden Slovenec ter da mu gre le za kako osebno korist!

Vabilo na občini zbor

V nedeljo 10. maja 1953 ob 4. uri popoldne bo letni občni zbor Kmetско-delaške zveze v Steverjanu.

Vabljeni vsi člani in prijatelji ter somišljeniki!

Cerkev in deportiranci

V nedeljo so imeli v cerkvi Srca Jezusovega posebno mašo za italijanske deportirance, po večini bivše fašiste. Zadnje dni preteklega tedna so italijanski krajevni časopisi precej agitirali, da bi se jim več zastopnikov oblasti in občinstva udeležilo tega obreda v znak solidarnosti s sorodniki deportiranih.

Sama na sebi bi stvar ne bila slaba, saj je prav, da se človek vsaj ehkrat na leto spomni tudi z molitvijo tistih, ki kjer koli trpe. Toda po propagandi in agitaciji v časopisih soede, ni bila to kaka iskrena verska in človečanska akcija, ki naj bi prinesla mir in pokoj v prizadete družine in njihove odsotne člane, ampak nasprotno, človek pride nehot do zaključka, da organizatorji te manifestacije hočejo na vsak način prepričati, da bi se končno zacelila ta skeleča rana, ki žge in peče prizadete družine.

Slovinci, ki tudi imamo polno skelečih ran bližnje preteklosti, si pa nasprotno prizadevamo, da bi jih preboleli in skušamo pokriti s plaščem kršćanske ljubezni in prizanesljivosti črno dobo neumljivega preganjanja in zatiranja, ko je naš narod izumiral in krvavel pod fašizmom in do konca druge svetovne vojne.

Ce bi prišlo do pravičnega obracuna, bi verjetno imeli Slovenci več dobiti kot dati. Mi nismo nikdar zagovarjali zločina, pa naj ga zagreši kdor koli. Vedno pa vztrajamo pri zahtevi, da se kaznujejo vsi krivci in vsi zločinci, v prvi vrsti fašisti, in to čimprej, da se končno zaključijo vprašanje in se začne rana nemoteno celiti!

Mednarodna tekma v košarki

Na mednarodni tekmi v košarki je v petek in soboto v Gradiški sodelovalo tudi ljubljansko moštvo, ki je premagalo avstrijske, ni pa bilo kos domačim igralcem, ki so zasedli prvo in drugo mesto.

Ljubljanski igralci so se naslednje dni pomudili tudi v Gorici, kjer so hodili vedno skuraj v spremstvu kakega domačina, ki jim je razkazoval lepote našega mesta.

IZ ŠTEVERJANA

V nedeljo 26. aprila je pevski zbor in več drugih napravilo izlet v Slovensko Benečijo z namenom, obiskati in zapeti par pesmi ljubljensmu našemu pesniku in voditelju mons. Ivanu Trinku.

Odpeljali smo se z avtobusom ob 7-ih zjutraj in smo dospeli v vas Laze ob 8.30. Tu nas je navdse ljubezljivo sprejel g. župnik Hvalica iz Brnasa, ki je ta dan nadomestoval odsotnega domačega župnika. Pevski zbor je pel pri sv. maši. C. g. župnik je pri pridigi vernikom sporočil, kdo so pevci in od kod so ter se zboru toplo zahvalil.

Po maši smo vsi izletniki ubrali pot proti Trémunu v nestrpnem pričakovanju, da bi videli moža, ki ga ves sloveski narod ljubi. Prispeli smo okoli 11-ih v vas. Tu nas je sprejel g. župnik Kjačič, ki nas je vodil do monsignorja. Na poti je zbor odprl svoje strune in zapel »Kolkor kapljic, tolko leta — tedaj pa smo zagledali, kako nam je prihitel nasproti, oprt na dve palici, mons. Trinko sam! Ginjeni

smo mu hiteli naproti in ga toplo in prisrčno pozdravili, želeč mu še dolgo let življenja v ponos in zadovoljstvo našega naroda. Bil je vidno ganjen in zadovoljen za naš obisk. Na njegovem domu je zbor zapel nekaj pesmi in med temi njemu zelo priljubljeno nabožno »Marija skoz življenje«. Prinesli smo mu skromen dar skromnih ljudi, a odprtih src: nekaj briške rebule. Teško nam je bilo slovo in izrekli smo željo, da bi se čez leto dni zopet povrnili. V slovo je zbor zapel: »Glejte že sonce zahaja!«

Vojaški rok v mornarici

Mladenici, rojeni leta 1934 in 1935, lahko prošjo za odslužitev vojaškega roka v mornarici. Tozadevno prošnjo z vsemi dokumenti morajo poslati v teku maja na pristaniško poveljstvo v Trziču.

Javna dražba

Trafika na Livadi št. 37 in v Ločniku, Rimska cesta št. 2, sta na dražbi. Kdor se te dražbe namerava udeležiti, mora do konca maja vložiti prošnjo z vsemi listinami na urad državnega monopolu v Vidmu.

Poneverbe v delavskem središču

V zvezi z nepravilnostmi v konzorciju za obnovo Prevala nad Krminom so aretirali štiri osebe: barona Henrika Codellija, bivšega krminskega župana Siksta Miana, uradnika Guglielma Cantarutija in Maria Zanollo.

Izpitni na slov. srednjih šolah

Na slovenskih srednjih šolah v Gorici bodo v prvi polovici junija sprejemni, vstopni in zaključni izpiti v vrstnem redu, ki bo pravčasno javljen na razglasni deski šole. (Mature bodo v drugi polovici junija, kakor že objavljeno v tem časopisu.)

Prošnje za pripustitev k tem izpitom, na kolokvumem papirju za 24 lir in naslovljene na ravnateljstvo šole, je treba oddati najkasneje do 15. maja v tajništvo šole.

Solski skrbnik sporoča, da morajo vsi prizadeti vložiti prošnjo za zrelostne izpite najkasneje do 15. maja. Prošnjo je treba nasloviti na ravnatelja zavoda, kjer prizadeti namerava polagati izpite.

Konec pouka

Prosvetno ministrstvo je odredilo, da se pouk in vsi izpiti na osnovnih šolah letos zaključijo 30. maja.

POROKA

V daljni Avstraliji se je pretekli teden poročil g. Simon Spacapan z gospodico Mirjam Nemeč iz Bilj.

Pred leti sta novoporočenca odšla iz Gorice v Avstralijo. Zenin je v Gorici pridno delal v tiskarni bratov Budin-Spacapan; v Avstraliji se je kmalu uveljavil s svojim poštemim delom v neki tiskarni. Postavil se je trdno na noge in sedaj si je ustanovil še prijetno družinsko življenje s pomočjo pridne neveste.

Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo obilo uspeha v nadaljnjem zakonskem življenju.

NAJZAPADNEJŠI OGRANER SLOVENSKE ZEMLJE: BENEŠKA SLOVENIJA

Zgodovinski, krajevisni in dialektološki očrt

in gre navkreber na drugo stran, kjer napravi Nadiža pod vasjo Prosnid velik ovinek in gre naravnost proti Robedišču, kjer objame to malo selišče, ki je bilo pod Goriško, ker je bolj navezana na bližnje vasi Kobaridskega kota Logje in Sedlo, medtem ko na italijanski strani nima pravega izhodišča in ne prave poti. In tako se čudno plete meja okrog Robedišča, da izgleda ta del kot nekak jeziček ali utrinek na zemljevidu, višje z ostalega dela. Meja se nato zopet povrne k Nadiži, ampak komaj za poldrugi kilometer dalje, od koder je šla navzgor. Ko pusti ozek prehod, Priedol imenovan, kamor pridemo iz Stupice, gre naravnost preko gore Mija (1224 m) in pride na drugem pobočju dol do Nadiže 3 km nad Stupico ob glavni cesti, ki jo prekorači in se vzpne zopet v strmino po planjavah Matajurjevega pogorja do njegovega vrha (1643 m); dalje po lepih travnatih planinah preko planje Na Lazu (1212 m) do vrhunca Kal (885 m) in nazaj proti Livku za jedva dva kilometra daleč od

vasi in preskoči na Kolovratovo pogorje, ki se dviga nad celim nizem malih naselij, spadajočih k občini Dreka; spusti se nato v dolino hudournika Idrija (Judrio), ki izvira dober kilometer daleč pod zaselkom Kloučarji. Od tu sledi meja reki do Ibane (Albana), male vasice na italijanski strani nasproti Mirniku. Od Ibane krene jezičkovna meja — do tu je bila državna meja označena — zahodno v smeri proti Cedadu, ki pa se drži le obronkov podnožij nizkega gorovja; gre proti gradišču nad I-bano, kjer vidimo po brežinah posejane hiše tu pa tam v vinogradi, koder je slovensko prebivalstvo in višje na hribovju leži vasica Teje in na drugem podolgovatem vrhu so pa Cele (skale). Ozemlje se tu vedno bolj dviga v skupen vrh, na katerem je romarska cerkev in samostan Stava gora (655 m). Nadaljujmo z določljivo jezičkovno mejo, ki gre niže ob ravnini pod prej omenjenimi vasicami in nekod pride do ceste, ki vodi iz Mirnika v Cedad, in do kraja, ki mu pravijo Bukovica. Od tu okrene meja, za-

tem ko je obšla Cele, naravnost proti severu preko pobočja pod Staro goro na severni strani, pusti zunaj furlansko vas Prešnje (Purgesimo), ki je nekaj bila slovenska, in preko razvalin gradu Gronumberg pride do Nadiže pri izlivu potoka Erbeča malo niže mesta, preko katerega gre glavna cesta iz Cedadu v St. Peter; onkraj mosta pa se razdvoji.

Tu so že nekaj domačini pravili, da začnajo Slovenci in reki se, da gredo v »Slovenjo«, če jih je kdo vprašal, kam so namenjeni. Meja krene, s tem da pusti izven naselje pri mostu, kjer so večinoma Furlani, niže vasi Dolenji Barnas in se vzpne na vrh gorovja ob desnem bregu Nadiže; potem nizdol preseče ozko dolinico, ki nad zaselkom Skrila pod Mažarlami in gre na drugi strani po pobočju do vrha S. Laurinz (914 m) in potem po pobočju zahodno do nad Fojde pri Vlahi, ki je mali slovenski zaselek v bližini, kjer je bil nekaj sloviti grad Soffumberg, ki ga omenjamo v zgodovinskem delu; za Fojdo gre v notranjost ozke dol-

nice pri vaseh Podklep in Ravne (Costa piana) ter dalje vedno sledeč porobju nad ravnino pod vasjo Porčinj, dokler ne pride v isti višini nad kotlino, ki obkroža trg Ahten, na cesto pod vasjo Malina oziroma bolj Melina (Forame), ki je slovenska, in pusti seveda trg zunaj, ker je popolnoma furlanski. Od tu gre meja proti Crnejam, in sicer v sredini med eno in drugo ter dalje preko rečice Karnahle nad Torlanom, ki je furlanski, in se vzpne v pobočje gorovja Bernardic, kjer izpusti vasi Ramandol in Sedila, ki sta že skoro popolnoma furlanjski; pride tako do Tera nad Cizerjami pri Tarčentu in nad zaselkom Mala Mažerja pod vasjo Stela pride do malega gorskega potoka, po katerem se prebrine do pod Opšij, dveh zadnjih slovenskih selišč in gre severozahodno dalje navzgor do par hiš pri Fratiču in do na samotnem stoječe lepe cerkve z visokim zvonom pri Sv. Mariji Magdaleni; od tod gre na vrh Kvarnana (1352 m), potem preko sedla Forador na Campon (1706 m). Vsi ti vrhovi so nad

mestecem Humin (Gemona), ki je furlanski. Od Campona preskoči meja, držeč se severne smeri preko samotnih gorskih globin na vrh gore Pleuris (1959 m), ki je že nad Reziyo v doljem koncu doline. Od tu gre po strmih rebrih nizdol, preide rečico Reziyo in na drugi strani gre nad vasjo Rezijuta, kjer je železniška postaja za vso Reziyo ob reki Beli, in se vzpne po goratem in nenaseljenem svetu na vrh Poldanavca (1782 m) in gre dalje po gorskih grebenih proti izhodu na Sart (2524 m) in preko prelaza Grubje na Kanin, od koder smo začeli.

Zračna črta dolžine tega ozemlja od jugovzhoda v smeri na severozahod, torej od Ibane ob Idriji pri Mirniku do vrhov gorovja Campon nad Huminom, meri kakih 25 km, največja širina pa je komaj 11-13 km. Približno površje pa meri 420 kvadr. kilometrov.

Ker padajo gorska rebra zelo strmo v doline, so vasi večinoma na vrhovih in v gorskih globelih ali na planjavah. Toda v zadnjih stoletjih so nastale tudi pol dolin vasi, kjer so bile potem ob izhodiščih v furlansko ravan izpostavljene potujčevanju.

Glavni reki tega ozemlja sta Ter in Nadiža s svojimi pritoki.

(Sledi III. nadaljevanje)

SEDMI REDNI OBČNI ZBOR SLOVENSKE DEMOKRATSKE ZVEZE ZA STO

Vztrajajmo v borbi za STO!

To je odločna zahteva ne samo tržaških Slovencev, ampak vsega slovenskega naroda

(Nadaljevanje s 1. strani)

naj jasno povedo, če je res, da hočejo izdati tržaške Slovence in Trst. Odgovora ni bilo!

Ko so se zbrali izvoljeni občinski zastopniki te cone in smo mi predlagali, naj tudi slovenski občinski župani in svetovalci pošljejo v svet apel za ohranitev STO-ja s posebnim pozivom na vlado v Jugoslaviji, naj ne pristane na razkosanje STO-ja, naj ne izroči Trsta Italiji in naj se ne odreče ni naši obali ob Jadranu, ki so jo naši pradedje branili že nad 1300 let, so zastopniki titokomunizma nastopili proti takemu pozivu. Toda občinski zastopniki so na tem pozivu vztrajali; kljub temu ni odbor za končno sestavo tega poziva mogel dokončati svojega dela, ker so titovci vztrajali pri odporu proti temu, da bi pozvali vlado v Beogradu, naj ne pristane na delitev STO-ja in naj ne izroči Italiji cone A. Proti temu se protivijo oni isti ljudje, ki so še nedavno vpili in pisali: »Nikoli več pod Italijo!»

In prišle so končno izjave bivšega vodje titokomunistične stranke na STO-ju, ki so odstranile vsako krinko in razgalile pravo lice titokomunistov ne samo v borbi za slovenske pravice in naš narodni obstoj, ampak tudi v borbi za STO! Ta »prvaka«, ki gotovo ne govori samo v svojem imenu, je v »Primorskem dnevniku« od 1. maja t.l. napisal dve za zamejske Slovence usodepolni izjavi:

a) Naj zamejski Slovenci opuste svojo dosedanja narodno borbo in naj se povežejo z naprednimi socialističnimi italijanskimi ali nemškimi strankami, ki jim bodo pomagale v borbi za dosego enakopravnosti. Kako kratkovidna naivnost in slepota, ki ne ve, da so italijanski socialisti ali komunisti najprej Italijani in šele potem socialisti oziroma komunisti! Isto je pri Nemcih na Koroskem.

b) Da je STO, kot ga predvideva mirovna pogodba z Italijo, ne samo nestvarno, ampak protidemokratsko, nasprotno koristim jugo-

slovenskega socializma in da samo naivneži žele, naj se to STO ohrani, kajti vezati narodnostni boj Slovencev z bojem za brezpogojno ustanovitev STO-ja, kot ga predvideva mirovna pogodba, pomeni podpirati protidemokratske, to je protikomunistične težnje slovenskih reakcionarjev! Z drugimi besedami: STO se ne sme ohraniti, »ker je to reakcionarno oporišče v borbi proti socialistični Jugoslaviji in proti naprednim (to je komunističnim) silam.«

Krinka je padla! Titokomunizem je pripravljen žrtvovati Italiji tržaške Slovence in našo najdragocenejšo posest samo zato, da ne bo slovensko demokratsko gibanje imelo na STO-ju svojega oporišča.

turnih potrebah ali pa po kolesnicah tajne policije in po muhavostih diktatorjev.

Kljub velikim žrtvam, ki jih polaga naš narod na oltar borbe za svoj narodni obstanek, in kljub razmeroma občutnemu odpadništvu, ostaja slovenska narodna zavest, posebno v nekaterih mestnih predelih dokaj čvrsta. Kljub odrekamju slovenskih šolskih vrtec, kljub neprestani dirki za slovenskim otrokom, kljub fratelanec je slovenska mladina še vedno številno krepka.

Res je, da se število šoloobveznih otrok manjša, vendar vzroki niso samo posledica raznarodovalnih mahinacij, pač pa so tu še različni drugi činitelji, ki usodno vplivajo na pojemanje števila sloven-

Ce se otrok navadi misliti v tujem jeziku, pada v jezikovno in s tem tudi v narodno brezbržnost. Stariši, ki so izvršili svojo narodno dolžnost z vpisom svojega otroka v slovensko šolo, so s tem izpolnili samo polovico svoje dolžnosti, če domača vzgoja ne poteka vzporedno s šolskim izobraževanjem. Prav zato bo moral novi odbor še pojačati napore, da v primerni obliki opozarja starše na nujno potrebo, da se njihovi otroci tudi izven šole poslužujejo prvenstveno materine govornice.

Kljub temu lahko z zadoščenjem ugotovimo, da je srednješolska mladina, ki ima za seboj sedem slovenskih razredov srednje šole, in vsa tista mladina, ki bo v bližnji bodočnosti zapuščala s popolno

na pravi poti.

Slovenska akademska mladina današnjih dni je še močno pod vplivom preteklosti in se zato — z izrednimi izjemami — še daleč ne more vzporejati s častno preteklostjo slovenskega akademskega izživljanja. Narodno in politično je naša akademska mladina neustaljena; še ni seme, iz katerega naj vzklije voditeljski kader bodočih pokolenj. Zato pa kaže naša srednješolska mladina, da bi mogla postati kvas za akademski naraščaj, ki ne bi zaostajal za izročili slovenske akademske preteklosti.

Po vseh teh opazanjih se kaže nujna potreba, da slovensko demokratsko gibanje tudi temu vprašanju vzgoje akademskega kadra posveča vso svojo pozornost. Ne smejo nas motiti negativne izkušnje zadnjih let, saj bo nepristranska zgodovina brez dvoma našla konkretnije razloge za današnjo pasivnost, kakor pa so izgovori nekakega nadstrankarskega modrovanja v časih, ko stoji vsaka branjevka na Rdečem mostu bodisi na tej, bodisi na oni strani strogo potegnene črte, ki deli narodno zavodne Slovence od fratelančne internacionale.

Navzoči so prav tako z odobravanjem vzeli na znanje tajniško poročilo.

Blagajniško poročilo je podal v blagajniškovi odsotnosti odbornik Alojz Kalc.

Nato je član nadzornega odbora Miro Srebotnjak podal poročilo o pregledu računov in občnemu zboru predlagal izglasovanje razrešnice za ves odbor.

Navzoči delegati so nato soglasno odobrili vsa podana poročila in razrešnico odboru.

Po kratkem odmoru pride na vrsto predzadnja točka dnevnega reda, in sicer volitve. Predsednik opozori, da voli občni zbor posebej

predsednika in posebej odbor. V skladu s pravili pa določi novoizvoljeni glavni odbor uredništvo »Demokracije«.

Pri volitvah je bil soglasno in z aklamacijo v sedmič izvoljen za predsednika dr. Josip Agneletto, ki se je zbranim delegatom s kratkim nagovorom zahvalil za izkazano zaupanje.

Nato so bili prav tako soglasno izvoljeni člani novega glavnega odbora, in sicer: Alojz Kalc (Prsek), dr. Anton Dabinič (Trst), dr. Rudolf Marc (Trst), Kristijan Tenca (Sv. Križ), Ivan Mavrič (Trst), Peter Udovič (Trst), dr. Branko Agneletto (Trst), Josip Tercon (Nabrežina), Adolf Pertot (Nabrežina), prof. Egon Florian (Nabrežina), Albin Plesničar (Sempolaj), Jožef Milič (Mali Repen), Mirko Zigon (Zgonik), Marjan Zahar (Boršt), Ivan Rudolf (Trst) in Danilo Zahar (Boršt).

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Miro Srebotnjak (Trst), Lambert Pertot (Nabrežina) in Alojz Kalc (Opčine).

V razsodišče pa so bili izvoljeni: dr. Fran Delak (Trst), Fran Primec (Trst) in Josip Colja (Devin).

Novi glavni odbor se sestane na svojo prvo sejo 17. maja ob 9. uri.

Pri slučajnosti je dr. Rudolf Marc podzval v toplimi besedah občni zbor v imenu Slovenskega dobredelnega društva, Fran Plečko pa v imenu Slovenske prosvetne matice.

Zborovalci so nato po daljšem razpravljanju o novi izdajski titoški politiki glede Trsta soglasno sprejeli resolucijo, ki jo objavljamo na drugem mestu.

S tem je bil izčrpan dnevni red.

Na koncu se je predsednik zahvalil zborovalcem za udeležbo in poudaril, da bo novo vodstvo SDZ kot doslej neomajno zagovarjalo ohranitev in spopolnitev STO-ja ter zahtevalo za tržaške Slovence use narodnostne in politične pravice, ki jim pripadajo, ker bo naša borba pri vseh poštenih Italijanih nezogibno naletala na razumevanje in spoštovanje.

Usluga kominformistom (Nadaljevanje s 1. strani)

govore o »soluzione migliore«, toda za ljudi, ki so že itak vajeni, da jim vežejo oči in mrtvičijo možgane, v čemer jih je dobro zdelala babičevska šola, to ni važno. Kominformisti namreč niso tako neumni kakor Babič, da bi odkrito zavrgli zahtevo po uresničenju Svobodnega tržaškega ozemlja, to edino vabo, na katero so doslej, pa čeprav s tisoči rezerv, vendar vztrajno lovili glasove in zaupanje svojih slovenskih pristaveh.

In tako se zna res zgoditi, da se bo dober del dosedanjih Babičevih pristaveh preselil k italijanskim progresivnim gibanjem, toda ne k tistim, kamor jim titovci svetujejo. Prava babičevska dalekovidnost!

Tako so prisegali še lani...

PRIMORSKI DNEVNIK Glas za Vidalija šteje Italija

PROTI FAŠISTIČNEMU IN KOMINFORMOVSKEMU IREDENTIZMU!

Proti povratku Italije! Za dokončno ustanovitev STO! Glasujemo za Ljudsko fronto!

Torej strankarska titokomunistična korist pred narodnimi koristimi in nujnostmi!

Slovensko ljudstvo naj sodi in odloča, komu naj poveri obrambo svojih pravic.

Zborovalci so pozdravili z velikim odobravanjem predsednikovo poročilo in s tem izrekli priznanje vseh demokratskih Slovencev na šega področja za vsestransko požrtvovalno in plodonosno delovanje dr. Josipa Agneletta.

skih otrok. V prvi vrsti je tudi tu kriva tista katastrofalna oblastnost KP v letih 1945-46, ki je zaprla vrata Slovencev v vse upravne organe STO-ja in na stečaj odprla duri in okna italijanskemu uradništvu, ki ga je regrutirala in izurila pretekla fašistična doba.

Sest let trajajoča negotovost glede usode našega ozemlja slabi odpornost silo in spravlja tudi tržaškega Slovenca v politično in narodnostno dremavico.

Na žalost in v veliko našo sramoto imamo v Trstu starše celo razumniškega sloja, ki svoje otroke pošiljajo v italijansko šolo in ponižujejo tako svoj lastni narod na raven profane trgovske reklame. Ti ljudje se ne zavedajo, da lastni otrok ne more biti trgovsko blago niti inventurna postavka poslovnega podjetja.

Kriza slovenske mladine pa ni samo v postopnem usihanju prirastka, pač pa se nevarnosti raznarodovanja vrtajo tudi v samo šolsko dobo, to je med mladino, ki pohaja slovenske šole in posebno še med mladino, ki šolo zapušča.

Slovenska šola je glavni banilež našega narodnega obstoja. Mladina, ki šolo zapušča, je prepuščena raznarodovalnim vplivom ulice in pogostokrat celo lastne domače střehe. Premnogi slovenski starši govorijo iz gole udobnosti s svojimi otroki italijanski, namesto da bi se potrudili nadaljevati in poglobljati tudi v vsakdanjih razgovorih tisto govorico, ki jo je otrok sprejemal z materinimi prsi in jo v šoli oblikoval v sredstvo, ki naj mu posreduje ne samo znanje šolskih predmetov, pač pa mu odpira tudi vrata v slovensko kulturo in umetnost, v narodno zgodovino in mu krepi duha za dosego življenjskih in s tem tudi narodnih ciljev. Naši starši vzorno in večih morda celo razpisno skrbijo za fizično zdravje svojih otrok, pozabljajo pa na duhovno hrano, ki jo morejo uspešno nuditi svojemu otroku le s posredovanjem matinednega jezika.

srednješolsko izobrazbo slovensko srednje šolo, razumela pomen in veljavnost prej naštetih načel, kljub številnim zaprekam. Zato lahko pričakujemo, da nam s to mladino raste novo poživljajoče pokolenje, ki bo s svojimi vzorci vplivalo tudi na pokolenja, ki ni-

tako govore sedaj

O napolitlu SZDL Slovenije zamejskim Slovincem

Torej STO, ki je nastal zaradi tega, ker velesile Trsta Italiji niso mogle dati, ker je bila v vojni poražena, revolucionarni Jugoslaviji ga pa niso hoteli dati, ker so ga hoteli ohraniti tudi za svojo maneversko politiko, je danes v obliki, kot ga predvideva mirovna pogodba z Italijo, ne samo nerealen temveč tudi od vsega začetka, danes pa še prav posebno, proti interesom naprednih sil. Zato je brezpogojno vztrajanje pri STO, kot ga predvideva mirovna pogodba z Italijo, protidemokratsko, ne glede na to da obstajajo v delu tržaških demokratskih množic iskrene, čeprav sicer naivne težnje, da se tak STO ostvari.

vsega ozemlja k Italiji. Vse to nam jasno pove, da pomeni vezati narodnostni boj Slovencev z bojem za brezpogojno ustanovitev STO, kot ga predvideva mirovna pogodba — kar postavlja ostale tržaške slovenske skupine kot prvi pogoj za usako skupno akcijo v narodnostnem upravljanju — tudi objektivno podpirati takšne protidemokratske težnje slovenskih reakcionarnih vrhov. Čas je, da tudi tem dejstvom odkrito pogledamo v oči.

B. BABIČ

(Primorski dnevnik, 1. maja '53)

Tajniško poročilo

»Stevilne intervencije glede slovenskih šolskih vrtec in slovenskega šolskega sploš, glede obrambe slovenskih narodnih, gospodarskih in socialnih pravic na tem ozemlju so zborovalcem znane iz pisane »Demokracije«. Vsekakor pa moram poudariti, da so mnogi naši napori ostali javnosti prikriti, SDZ ne smatra za umestno, da delo in morebitne uspehe obeša na propagandni zvon. Mnoge naše pobude in zamisli so nam s lastnim napuhanjem pobasali propagandna naša nasprotniki, pa nas zaradi tega ni razganjala zavist, ker so nam koristi naše skupnosti več vredne kot puhla propaganda.

Delo okrožnih in krajevnih organizacij v splošnem ni bilo povsem zadovoljivo. Vzrokov je več. Predvsem smo mi organizacija s številno vojsko — in če se smem tako izraziti — z občutnim pomanjkanjem generalov. Mnogi današnji razumniki so — kar priznamo — oportunisti in se udeležujejo v javnem življenju samo v toliko, v kolikor imajo od tega tudi gnotne koristi. Organizacij, ki v eni ali drugi obliki gnotno podpirajo delovne kadre, je še vedno precej. Sindikalni prispevki, podpore, službe, politična pozavarovanja, to so glavne privlačne sile, ki pritegujejo razumniški sloj. V mnogih primerih ti ljudje niti niso notranje idejno povezani s svojimi podporniki.

Nadaljnji vzroki takega stanja so sorodniške vezi mnogih razumnikov na drugi strani Fernetičev. Imamo pa tudi nekaj večnih popotnikov, ki se konjunktorno sprehajajo izpod ene střehe pod drugo.

Poleg drugih narodnih, političnih, socialnih, gospodarskih in kulturnih vprašanj, ki se pojavljajo na našem ozemlju v neprestanem valovanju in udarjajo ob okope našega narodnega obstanka, je vprašanje slovenske mladine še prav posebno pereče.

Raznarodovalna politika zasleduje od l. 1918 dalje slovenskega človeka od zibelke do groba. Z izsiljevanjem, z grožnjjo, z gospodarskim in socialnim pritiskom, s fašistično zakonodajo in upravnimi dekreti, s samopasnostjo posameznikov in skupin se je ustvaril vseobsegajoči aparat iredentizma, ki ima pred seboj en sam cilj: iztrebljenje slovenstva na Tržaškem. V današnjih časih so si v tem cilju popolnoma soglasne prav vse itali-

janske stranke od demokristjanov, republikancev, liberalcev, monarhistov, kvalunkvistov po do miselnosti in kominformistov. Prav nič boljši niso tudi tisti tržaški socialisti, ki so najnovejša Babičeva oboževanka.

Nova usmerjenost jugoslovanskih komunistov ukazuje, da se ostanki trankovskih komunistov v zamejstvu pripenjo na socialiste in tako pomagajo jugoslovanskemu komunizmu, da se izviece iz slepe ulice popolne izolacije. Kominformistično čapadnostvo ni izpolnilo tistih upanj, ki so jih gojili v Beogradu in po katerih bi se moral razkol z slovskega razrasti v samostojno komunistično deblo zahodnega izpovedjanja z Beogradom na celu. K propasti teh prividnih načrtov so v mnogem pripomogle težke gospodarske težave Jugoslavije, ki jih niso povzročile zgolj vremenske neizgode, pač pa v prvi vrsti neprestano eksperimentiranje, ki je padalo iz ene gospodarske polomije v drugo.

Najnovejši fratelančni premik k posameznim medsebojno sprtim socialističnim skupinam spada v okvir novih mednarodnih naporov jugoslovanskega komunizma, da se zateče pod okrilje druge internacionale, kar pa bi znalo roditi uspeh le, če se Titova Jugoslavija odprave diktaturi. Posledice take odgovode pa so za komunistično hierarhijo vse pregrenke pilule. Ker je in verjetno tudi bo pri sedanjih metamorfozi jugoslovanskega komunizma ostalo v popolni veljavi načelo, da se morajo postavljati strankarski interesi daleč pred narodne in državne interese, naj bi bili tako tržaški kot koroski Slovenci v najnovejših konceptih jugoslovanskega komunizma — drobiž za plačevanje stroškov novega ljubimkovanja z drugo internacionalo. Takega kupčevanja pa ne odklanjamo z vso odločnostjo samo vsi Slovenci na tem ozemlju — razen nekaj prodancev — pač pa tudi impozantno število italijanskih somešanov, kar so potrdile zadnje upravne volitve pred letom dni.

Ce se bo pokazala potreba, bomo tržaški Slovenci in z nami verjetno tudi naraščajoče italijanske množice za neodvisnost, dokazali, da imajo lanske volilne številke isto drugačno vrednost, kakor pa statistike tistih fabrikantov, ki se strahovito motijo, če mislijo, da se ljudska volja premika po konjunkt-

Dol z masko, izdajalci

Vidali je iz svojega arhiva zopet privlekel na dan zloglasni abaratto infamem. Težko si je misliti bolj podlo kupčijo ne samo na račun Tržaškega ozemlja, temveč vseh principov in idealov delavskega gibanja, kot jo je izuršilo in jo še nadalje misli izvajati kominformistično vodstvo z Vidalijem na čelu. Se nikoli ni bil tržaški proletariat v preteklosti tako podlo ogoljufan za svoje težnje, kot je bil tokrat s komin-

so bila deležna popolne slovenske srednješolske izobrazbe. Dijaški list »Literarne vaje« presenečajo od številke do številke in dokazujejo, da je današnja mladina zopet

Podla kupčija

Tako so sodili o drugih, ki so počenjali prav isto, kar delajo zdaj sami! (Prim. dnevnik, 29. marca 1952)

Občni zbor SDZ v Zgoniku

V sredo 29. aprila 1953 zvečer so se zbrali člani krajevne organizacije SDZ, da pregledajo svoje politično delo v minulemu letu, si izvolijo nov odbor in postavijo načrte za bodočnost.

Zborovanje je otvoril predsednik g. Josip Milič. Nato pa je tajnik Zveze zborovalcem orisal sedanjí politični položaj, posebno v zvezi z novo preusmeritvijo jugoslovanske uradne politike glede STO-ja. Izjave Branka Babiča so zborovalci z ogorčenjem zavrnil in pikre besede so padale na račun besedolomstva, s katerim nas tako pogosto osrečuje titovska KP in njeni priveski. V živahni debati so zborovalci ugotovili, da je titovstvo z novo politikó izgubilo tudi zadnjega poštenega Slovenca, ker tudi danes ni Slovenca, pa naj pripada že kateri koli politični skupini, ki ne bi bil odločen zagovornik in pobornik STO-ja. Z Babičevó ponovno prelevitvijo je končno padla tudi zadnja krinka za hrbtnosti in goljufije in sedaj bodo lanski zagovorniki nenotnosti za vsako cenó razumeli, kakšne namene so imeli titovci, ki so se hoteli nasilno in zvijačno polastiti slovenskih podeželskih občin z dobrodušno podporo tudi nekaterih, ki trdijo, da so »neodvisne« oziroma, da kljub vsemu ostajajo zvesti katoliškemu svetovnemu nazo-

ru. Ze prihodnji dnevi bodo pokazali, če so ta zatrevjanja tudi resnična. Tu v Zgoniku tega dokaza ne moremo prinesiti, ker jih ni, pač pa v Nabrežini.

Po daljšem razgovoru o raznih potrebah zgonske občine so zborovalci izvolili nov odbor krajevne organizacije SDZ, ki je sestavljen takole: Mirko Zigon, Zgonik, predsednik; Anton Šuka, Gabrovec, podpredsednik; Pepca Gruđen, Zgonik, tajnica; odborniki: Josip Milič, Mali Repen; Josip Batič, Mali Repen; Milka Gruđen, Zgonik; Stanko Brišček, Briščki in Henrik Doljak, Samatorca.

Zborovalci so se razstali s trdno voljo, da je treba prav v teh časih z vso odločnostjo braniti STO, ki nudi edino jamstvo, da bomo Slovenci ostali Slovenci tudi v bodoče.

SDD V TRSTU

priređi 23. maja ob 20.30

III. BALETNI VEČER

v Avditoriju ZVU.

Vabila dobite na sedežu društva v Machiavelljevi ulici 22-II - Telef. 62-75.

VEŠTI S TRŽAŠKEGA

Prvi maj v Trstu

Prvi maj, praznik delovnega ljudstva, so praznovali razne politične skupine vsaka na svoj način.

Kar je pa bilo letos opaziti, je, kako so Tržščani spoznali, da so se vsi sindikati ali stranke izneverili stari tradiciji prvega maja kot praznika delavcev, katerih naj ne bi delilo ne politično in ne nacionalno prepričanje.

Tržščani so se zato raje odzvali vabilu lepega majniškega dneva in v velikem številu zapustili mesto!

Italijanski socialisti so imeli prav malo ljudi na svojem zborovanju na Goidonijevem trgu, od koder je po zborovanju odkorakala prav tako mala povorka na Glavni trg. Tu je redkim mimoidočim govoril zastopnik laških sindikatov in igrala neka godba, ki je za to priliko prišla iz Italije.

Lažniva je trditve sobotne številke lista »Ultimo Notizie«, da so delavci praznovali prvomajski praznik »... in serenitá, independentemente da fedi, credi politici o rigidi fanatismia. Lažna, ker z zborovanjem tako imenovanih socialistov niso hoteli organizatorji nič drugega kot obujati šovinizem in mržnjo med tukajšnjimi prebivalci! Zaradi številnih laških zastav in himen, katerih je igrala godba iz Italije, se je zdelo, da praznujejo Italijani kakšno zmago, ne pa prvi maj...

Kominformovska povorka, ki se je razvijala po tržških ulicah do Garibaldijevega trga, je letos posebno vzbujala pozornost. Na čelu povorke je bilo namreč kakih dvesto mikromotorjev, katere so ponosno jahali tovariši delavci. To, boste rekli, ni nič čudnega! Res je. Toda, glej ga vraga! Tovariši Radji je pa na zborovanju rekli, da so tu življenjske prilike neznozne, ker vlada pri nas zahodni buržuazni sistem, in da so srečni le oni, kateri živijo v državah ljudske demokracije. Vsakdo, ki je na zborovanju poslušal te izmišljotine, se je prav na rahlo nasmešnil, toda tako, da ga ni kdo opazil. Nič namreč ni nikoli slišal, da bi na prvomajski povorki v Budimpešti, Varšavi ali Sofiji bili na njem čelu motorizirani delavci! Oh, motoriziranega tam ni malo, toda ne ljudje, in sicer delovni ljudje. Na prvomajskih mimohodih v državah ljudske demokracije si lahko ogledate topove, tanke, oklepne avtomobile, vse najnovejše vrste in... sovjetske izdelave. Tam lahko tovariš-delavec uživa motorno sredstvo le, če ga pokličejo v Rdečo armado!

Drugi veji tržškega komunizma, to je titovcem, je prvomajska proslava kaj klavirno uspela. Pravijo, da ni nesrečni stadion »Prvega maja« nikoli videl tako malo ljudi in še teh tako skrajno nerazpoloženo. Na samem stadionu, kjer so bili druga leta telovadni nastopi, so letos postavili mize, pri katerih so

ljudje sedeli s klobasami in terganom pred seboj in poslušali dvoumne govore kolovodij Laurentija in Stoke. Nekam čudno so se vsem navzočim zdele besede tov. Stoke, ko je dejal: »... da tudi v nasprotnih taborih obstojajo sile, ki spadajo v napredna gibanja...« in »... da moramo iziti iz ozkoglednosti, ki bi utegnila biti za nas samo samomorilna.

Iz teh vrstic si lahko vsak ustvari sliko tega delavskega praznika, katerega so vsi popočili, a ki bo v središču delavcev ostal kot čisti spomin na vse tiste, ki so, toliko žrtvovali za delavski stan s smotrom, da izboljšajo njegovo življenjske prilike, ne da bi s tem škodovali demokratičnemu redu, ki nima nič skupnega razredno borbo in diktaturo proletariata.

Občinske zadeve v Nabrežini

Na zadnji seji občinskega odbora v Nabrežini je župan Josip Terčon poročal, da je prejel od pristojne oblasti poziv, naj nemudoma predloži predlog za 12. gospodarski načrt, ki naj vsebuje v glavnem tiste postavke, ki niso bile zapopadene v zadnjem načrtu št. 11. V tem smislu je predlog občinske uprave predložil ravnateljstvu za javna dela v znesku 53 milijonov 800.000 lir. Takoj nato je bil župan pozvan k ravnateljstvu za javna dela v Trstu, ki je predlog nabrežinske občinske uprave pregledal in takoj odločil, da odobri za predlagana dela samo 15 milijonov lir kakor za gospodarski načrt št. 11, ker zaenkrat nima več sredstev na razpolago. Pač pa je obljubil, da bo skušal občini pomagati v okviru drugih javnih del.

- Za teh 15 milijonov lir so bila določena sledeča javna dela v občini:
- 1) Ureditev stare šole v Sempolaju . . . 1.750.000 lir
 - 2) Popravljanje streh na cerkvah . . . 1.200.000 »
 - 3) Popravljanje občinskih stavb . . . 800.000 »
 - 4) Pokopališče v Selslanju (IV. obr.) 3.000.000 »
 - 5) Asfaltiranje ceste Vižovlje - Mavhinje (I. obr.) . . . 3.000.000 »
 - 6) Asfaltiranje vasi Sempolaj . . . 3.000.000 »
 - 7) Napeljava javne razsvetljave Nabrežina - Sv. Križ . 1.500.000 »
 - 8) Javna ura v Slivnem . . . 750.000 »
- S k u p a j 15.000.000 lir

Odbor je po daljši razpravi županovo poročilo odobrilo. Župan je dalje poročal o razgovorih, ki jih je imel z zastopniki Turistične ustanove v Trstu, katerih sta se udeležila tudi odbornik Visintin in tajnik. Prišlo je do kon-

Sestanek SDZ v Borštu

Krajevna organizacija SDZ je priredila v četrtek dne 30. aprila 1953 sestanek svojega članstva, ki sta se ga udeležila tudi predsednik Zveze in tajnik.

Zborovalce je nagovoril predsednik Zveze, dr. Agneletto, ki je v daljšem govoru pojasnil politični položaj, ki je nastal z znano najnovejšo Babičovo izjavo o njegovi preobrazbi od lanskega vnetega zagovornika STO-ja v javnega pristaša izročitve Trsta Italiji. V podrobnih analizi dogodkov in dejavnosti v zunanjem svetu, akcije Babičevih spekulacij tudi v tem trenutku niso bile izigrane na srečno karto. Danes ve zunanji svet znatno več o zamotanosti tržškega vprašanja, o nujnosti, da se tržško pristanišče ohrani in počaja za potrebe Srednje Evrope, kakor pa je svet to mogel doumeti v preteklosti, ko

je na Trst gledal skozi očala italijanske propagande. Prav v trenutku, ko bi zadrege, v katere je zasel komunistični svet po Stalinovi smrti, moge — kljub skepsi — dovesti do pomirjenja med Vzhodom in Zahodom, bi bila vsaka nepremišljena odločitev lahko usodna. Pravi iz perspektive tega pomirjenja so izgledi za ostvartev STO-ja ganeš ugodnejši, kakor so bili kdaj koli. S pomirjenjem bodo mnogi razlogi, ki so govorili zato, da Italijo potolajijo, odpadli in tudi strateški položaji drugih držav ne bodo izključno merilo za reševanje svetovnih vprašanj. Na njihovo mesto bodo stopila nujna gospodarska vprašanja, ki v našem primeru govorijo za ohranitev STO-ja.

V času petletne neizvestnosti glede usode STO-ja smo morda nekoliko naveličani čakanja, vendar je nujno potrebno, da prav v tem času podvojimo vse svoje sile, povečamo budnost, ker ne bo trajalo več dolgo, ko se bo tudi tržško vprašanje premaknilo, in to v našo korist. Mirovne pogodbe niso kos papirja in podpis 19 držav na mirovni pogodbi z Italijo bodo obdržali svojo vrednost, če hoče svet, da ne zaidemo v popolno brezpravnost.

Zborovalci so izvajanjem predsednika SDZ sledili z velikim zanimanjem in odobravanjem. Razvila se je nato živahna debata, v kateri so posamezni govorniki zahtevali, da se najnovejšemu izdajstvu STO-ja nudi čim večja publiciteta in da se slovensko prebivalstvo celotnega ozemlja informira o brezpečnosti in prevarah titovske politike na tej zemlji.

kretnih sklepov v korist tujskega prometa v Selslanju in Devinu, o katerih bodo z omenjenimi zastopniki še razpravljali.

Preučili so nato zadevo z odpusti delavcev pri »Selade-u«, odpustiti je namreč treba dvajset delavcev, ker je za mesec maj manj sredstev na razpolago.

Preučili so tudi seznam starih in revnih, ki bodo deležni podpore iz »zimske pomoči« v znesku 4.000 lir na osebo. To podporo bodo razdelili v prvi polovici maja.

Občinski odbor je tudi preučil položaj našega občinskega proračuna glede na novi zakon o občinskih užitninah in sklenil, da zaradi zapletenosti novega, obdavnega in preučevanja istega ni mogoče v roku do 1. maja t. l. preurediti ves občinski proračun, zaradi česar bodo predlagali višji obsevi, naj zaenkrat odloži uveljavljanje novega zakona. V tem času bo odbor novi zakon pregledal in nato stalno razne predloge občinskemu svetu v odobritiv. Po novem zakonu bi občina izgubila samo pri užitninah na vino čez 4,5 milijone lir; vsi novi predmeti, ki bodo sedaj obdavčeni, bi pa znesli morda komaj 4,5 milijonov lir, njihov izlivanje bi pa bilo združeno z večjim delom in večjimi stroški.

Da bodo prebivalci devinsko-nabrežinske občine poučeni tudi o prizadevanju občinske uprave za doseg čim več sredstev za res potrebna javna dela, navajamo tudi občinski predlog za gospodarski načrt št. 12:

- 1) Šola v Selslanju (II. obr.) . . . 10.000.000 lir
 - 2) Uredit. stare šole v Sempolaju 1.750.000 »
 - 3) Popravljanje občinskih stavb . . . 1.800.000 »
 - 4) Popravlji. streh na cerkvah . . . 1.200.000 »
 - 5) Otroški vrtec v Nabrežini (I. o.) 10.000.000 »
 - 6) Pokopališče v Selslanju (IV. obr.) 3.000.000 »
 - 7) Javno kopališče v Sempolaju . . . 2.500.000 »
 - 8) Cesta pred šolo v Nabrežini . . . 1.500.000 »
 - 9) Vzdrževanje cest 5.000.000 »
 - 10) Asfaltiranje ceste Vižovlje - Mavh. 8.000.000 »
 - 11) Asfaltiranje vasi Sempolaj . . . 3.000.000 »
 - 12) Javni telefon v Sempolaju in Mavh. 2.000.000 »
 - 13) Napeljava javne razsvetljave Nabrežina - Sv. Križ 1.150.000 »
 - 14) Javna ura v Slivnem . . . 750.000 »
 - 15) Javna dela v Selslanju in Devinu 2.000.000 »
- S k u p a j 53.800.000 lir

ŠEMPOLAJ
Prihodnjo nedeljo 10. maja bo č. g. dekan, pooblaščen od Njegov. Prezvišenosti g. nadškofa goriskega, blagoslovil v Slivnem, pri podružni cerkvi, dva nova zvonova takoj po slovesni sv. maši, popoldne pa ob 16. uri pri župnijski cerkvi v Sempolaju.

Javna dela na Repentabru

Pred kratkim smo poročali, da so bolj slabi izgledi za nadaljevanje javnih del v naši občini zaradi pomanjkanja denarnih sredstev.

Zadnje čase so se pa stvari obrnile na bolje. Ze napovedanih novih odpuštov z dela ni bilo in dobili smo tudi zagotovila, da dela ne bodo ukinjena. Nakazali so namreč dodatne fondse za nadaljevanje del.

Največje vznemirjenje je nastalo zaradi napovedane ukinitve pripravljalnih del za gradnjo občinskega kopališča. Osrednji uradi so vztrajali na stališču, da so bili izbrani fondsi nakazani za izkopavanje temeljev. Dejansko je res potekel časovni rok, oziroma delovni dnevi, določeni za ureditev prostora za postavitev temeljev so bili izbrani. Toda prostor za temelje še zdaleč ni pripravljen, to pa zato, ker pri proračunu niso dovolj preučili sestavine zemljišča, ki je izključno sama skala in je treba kos za kosom lomiti in drobiti. To napako so sedaj popravili in nakazali še dodatne fondse za dokončno ureditev temeljev občinskega kopališča.

Domaćini smo z veseljem sprejeli to vest in smo hvaležni domačini, ki so mestni upravi, ki sta zadevo dovoljno rešili.

OGLED kmetijskih izboljšanj področja

Kot je že svoječasno Področno kmetijsko nadzorništvu javilo, bo v nedeljo, dne 10. maja t. l., podučni izlet, med katerim si bomo ogledali glavna kmetijska izboljšanja področja z namenom, da kmetovalci, kot sicer tudi drugi, ki jih kmetijstvo zanima, vidijo, kaj so napravili v teh zadnjih letih na polju razvoja kmetijstva na naših posevstvih, in da iz tega črpajo koristne nauke.

Prihodnjo nedeljo, to je 17. maja t. l., bomo izlet ponovili. Program ogledov bo naslednji:

- ob 6.30 uri - Odhod iz Trsta,
- 7.30 - Zbor udeležencev v Miljah,
- 7.30 - Sindis - Posestvo Sergas - kmetijske stavbe in zemeljska izboljšanja,
- 8.30 - Sv. Kolomban - ureditev vinogradov,

Naš izlet v Beneško Slovenijo

Prvega maja je Slovensko dobrodelno društvo v Trstu organiziralo skupinski izlet v Beneško Slovenijo.

Preko Cedada, kjer smo imeli priliko občudovati slikoviti »Hudceev most«, smo prispeli na Staro goro, kjer se prečastiti zlatomašnik gospod Skabar daroval sveto mašo. Udeležence izleta in pa tudi vse zbrane vernike beneške Slovenice, ki so prav prvega maja prihiteli tja, je nagovoril gospod Skabar in jim v lepih, jedrnatih in preprostih besedah prikazal pomen majniškega češenja Marije Device, da bi Ona izprosila pri Jezusu obilo milosti za naš tako preganjeni slovenski narod. Po maši smo se vsi skupaj slikali, da bomo tako tudi pozneje ohranili spomin na ta dan. Izleta se je udeležil tudi predsednik SDZ, dr. Agneletto. Nato smo krenili mimo ob slikoviti in romantični beneški pokrajini proti Sempetru Slovenob Nadiži. Tu smo bili gostoljubno postreženi, prepevali naše lepe narodne pesmi, se približali prebivalcem in se skupaj pomenili o

križih in težavah, ki tarejo njih in nas.

Popoldne smo ob soteski, ki vodi mimo Tera, krenili proti Mužeu, ki je ob izviru Tera.

Ko smo ob večeru odhajali proti domu, naš je samo eno prepričanje obdajalo, in sicer to, da bo »lepa Beneška Slovenija« ostala zvesta svojemu bistvu, in drnila, kljub vsem oviram in težkočam svoj slovenski značaj. M.

Izpiti na srednjih šolah

Ravnateljstvo Državne višje realne gimnazije s slovenskim učnim jezikom v Trstu z dodeljenimi razredi s klasičnim učnim načrtom sporoča, da sprejema prijave za privatne vstopne, sprejemne in zrelostne izpite v tajništvo v ulici Lazzaretto Vecchio 9-II vsak dan od 10. do 12. ure. Prošnje (na kolokovanem papirju za 24 lir) za zrelostni izpit sprejemajo do vključno 15. maja, prošnje za ostale izpite pa do 18. maja t. l.

Ravnateljstvo Slovenske nižje srednje šole v Trstu, ul. della Scuola Nuova 14, sporoča, da sprejema prošnje za sprejemni izpit do 15. maja vsak delavnik od 9. do 12. ure.

Natančnejša obvestila daje tajništvo.

A K A D E M I J A SREDNJIH SOL V TRSTU

V nedeljo 10. t. m. se ponovi na splošno željo v Avditoriju zadnjakrat akademija srednjih in strokovnih šol v Trstu.

Ker je število sedežev majhno, bodo smeli v dvorano samo oni, ki si do sobote kupijo vstopnice.

Program je nekoliko spremenjen; začetek ob 16.30.

DVA SLOVENSKA IZSELJENCA v Veliki Britaniji, ki prideta junija na dvotedenski dopust v Trst, iščeta sobo pri slovenski družini. Naslov interesentov pri upravi lista.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska: tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

ZOBOZDRAVNIK
Dr. STANISLAV PAVLIČA
sprejema od 9-12 in od 17-19
TRST, VIA COMMERCIALE
10-II., TEL. 31-813

Birma se bliža!
Urarna Zlatarna
ul. Roma 19

Pri nas dobite prekrasna darila po zelo ugodnih cenah

Mizarji kmetovalci podjetniki!
Deske smrekove, macesnove in trdih lesov, trame in parkete nudí najugodnejše

CALEA
90441 TRST
Viale Sonnino, 24

GOSPODARSTVO

PERONOSPORA NA TRTAH
To hudo bolezen, ki napada trte, pozna vsak kmet. Napada vse zelene dele trte, in torej tudi grozdje. Na listih se pokažejo madeži oljnate burve, kar je znak, da je bolezen že v razvoju. Ko pa se pod temi madeži na spodnji strani lista pokaže bela, kakor mokasta prevleka, je znamenje, da je bolezen že razvila. Ko napade bolezen grozd, ta potemni in ni mu več pomoči ter odpade.

Iz navedenega izhaja jasno, da se proti peronospori moramo uspešno boriti le predhodno, to je pravi, predno bolezen nastopi ali vsaj dokler je še v razvoju, in sicer kakor hitro opazimo zgornj opisane oljnate madeže. Za njen razvoj so peronospori potrebni gotovi pogoji. Pojavi se, če je najnižja dnevna toplota 10 stopinj. Praktično povedano: če imamo podnevi nad 10 stopinj toplote, ponoči pa pod 10 stopinj, se bolezen ne bo razvila. V senčnih in nizkih legah se bolezen tudi prej razvija kakor v sončnih in značnih legah.

Najuspešnejši pripomoček vsakemu kmetu za ugotovitev razvoja bolezni je ta, da v najbolj izpostavljenem kraju za razvoj bolezni pušti par trt neposkrbljenih in jih stalno nadzoruje. Kakor hitro na teh trtah opazi opisane oljnate madeže, naj takoj dobro poškopri trte!

Za pobijanje bolezni je več vrst škroplil. Najuspešnejša in od vseh poznana je modra galica (ali po domače vitriol). Uspeh je odvisen tudi od tega, kako brozgo modre galice in apna pripravimo. Skrop-

ljenje bomo prvič — ko so poganjki še mladi — izvršili s pol kg modre galice in primerno količino apna. Nadaljnja škropljenja pa naj bodo bolj močna: 1-1 1/2 kg, kakor je pač vreme bolj ali manj vlažno.

Kako pripravimo brozgo modre galice, ve vsak kmet. Glavno in važno je le to, da v brozgi ni ne preveč niti ne premalo apna. To pa ugotovimo s tako imenovanim »fenolfalein« papirčkom. Pri mešanju modre galice in apnena beleča vitakemo večkrat tak papirček v brozgo. Ko postane svetlordeč, je brozga pravilno pripravljena. Če pa postane temnordeč ali celo plavkast, je preveč apna in galica izgubi na učinku.

Za škropljenje moramo imeti razpršilnik z majhno luknjico, da nam bo škropil kakor dim. Na ta način pripravimo mnogo tekočine in bolj gotovo dosežemo vse dele trte, posebno v notranjosti. Pri vsakem škropljenju pazimo, da poškopimo gotovo vsak grozd, da tako uničimo morebitno v grozdu skrito bolezen. Pri škropljenju ne smemo razpršilnika držati preblizu listju, ker bi na ta način liste samo oprali, ne bi pa oškropili vseh delov.

Za uničevanje peronospore je zelo uspešno tudi žveplanje z dodatkom 10-15 dkg prahu »Caffarosa« na 1 kg čistega žvepla. Na ta način bolj gotovo obvarujemo grozdje pred boleznijo, posebno v času, ko jagode že debelijo in so oprasene ter se jih tekočina ne prime. Namesto »Caffarosa« lahko kupimo žveplo, ki mu je primešana modra galica (»Zolfo ramato«).

ZAHVALA
Tem potom se zahvalujemo vsem, ki so počastili spomin našega predragega očeta in moža

Janka Košute
in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala darovalcem cvetja in č. g. duhovniku za žalni obred.

DRUZINA KOSUTA
Trst - Sv. Križ, dne 2. maja 1953.

Vsakovrstno pohištvo: **Tovarna pohištva**
SPALNICE - JEDILNICE - KUHINJE ITD. — PO NAROCILU IZVRŠI VSAKO DELO — POROSTVO ZA DOBER NAKUP — TOVARNISKE CENE — DELO SOLIDNO — DOMACA TVRDKA

PRINČIČ
K R M I N
Cormons - prov. Gorizia
Tel. 32